

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Ryczów

Kod krajobrazu: 24-341.31-103

Położenie administracyjne: Gmina Ogrodzieniec,
Powiat zawierciański

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Widok w kierunku kolonii Ryczów. Po lewej widoczny cmentarz (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Ryczów
ID	1041
Kod krajobrazu	24-341.31-103
Typ, podtyp krajobrazu	4d - Bezleśne skałki i murawy naskalne
Typ rzeźby terenu*	D - Krajobrazy wzgórzowe
Kod mezoregionu*	341.31
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Częstochowska
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Węglanowe i gipsowe - erozyjne: zwartych masywów ze skałkami
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.1.d; C.4.1.b
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Ciągowicki; Pilicki
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	30
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Żyzna buczyna sudecka, forma podgórska
Kod regionu historyczno-kulturowego*	II.A.25
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Jura Krakowsko-Częstochowska – część środkowa
Położenie administracyjne	Gmina Ogrodzieniec, Powiat zawierciański
Powierzchnia (ha)	177,02

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - bezleśne skałki i murawy naskalne okolic Ryczowa - krajobraz obejmujący bezleśne skałki i towarzyszące im murawy naskalne, obecnie podlegające znaczącej ekspansji zakrzewień i zadrzewień. W skład jednostki wchodzi sześć zespołów skałkowych i kilka drobniejszych grup. Z zespołów występują od południa: Straszynkowe Skały, cz. G. Dębowe, G. Firkowe Skały, G. Grochowiec, G. Łysa Pałka, Sołtysowa Góra.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu z kryterium unikatowości ze względu na unikatowość podtypu;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na występowanie unikatowych formacji krasu oraz, że jako całość krajobraz stanowi modelowy, klasyczny przykład podtypu krajobrazu Jury Polskiej.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Jedne z ciekawszych skałek w zespole Grochowca, to: Słoń, Nosorożec, Tapir i Pancernik, cieszące się popularnością wśród wspinaczy, a także m.in. najeżona ostańcami Sołtysowa Góra i wzgórze Łysa Pałka. Na południe od Ryczowa leży zespół częściowo zalesionych wzgórz ostańcowych - wśród nich najbardziej interesujące krajobrazowo o nazwie Straszynkowe Skały, jedno z najwyższych wzniesień Wyżyny Częstochowskiej (500 m n.p.m.). Znajduje się tu również Jaskinia w Straszynkowej Górze (dł. ok 150 m.). Grupy skałkowe budujące ryczowski rejon skałkowy to duża różnorodność form: zamczyska skalne, pagóry skałkowe, piramidy skalne, kopy, mury skalne i inne. Wśród struktur krasowych spotkać można struktury gąbczaste, żłobki, ospy itp. Jest to niezmiernie interesujący w wykształceniu i układzie geometrycznym region skałkowy, posiadający szereg nietypowych form ostańcowych, niespotykanych w innych częściach Wyżyny. Krajobraz w części krzaczasto - zaroślowo - murawowy, otoczony zarastającymi polami i nieużytkami. Stoki o ekspozycji południowej są porośnięte przez murawy kserotermiczne i naskalne. U podnóża tych stoków porastają zarośla (tarnina, trzmielina brodawkowata, dereń świdwa, jałowce). Część krajobrazu objęta ochroną jako obszar Natura 2000 Ostoja Środkowojurajska PLH240009. Fragmenty krajobrazu stanowią korytarz ekologiczny.

Walory kulturowe

Brak szczególnych walorów kulturowych.

Fizjonomia krajobrazu

Obszar zwany ryczowskim rejonem skałkowym to jeden z bardziej malowniczych terenów Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Najbardziej charakterystycznym krajobrazowo wzniesieniem jest Grochowiec Wielki. Szczyt wzgórza osiąga 486 m n.p.m. i należy do najlepiej wyeksponowanych widokowo w okolicy (punkt widokowy). Na najwyższym szczycie Straszynkowych (dominanta) znajduje się betonowy słup, wyróżniający się w krajobrazie i stanowiący punkt orientacyjny. Niewielkie możliwości ekspozycyjne na ostańce Straszynkowych, widoczne jedynie miejscowo z dróg i szlaków (osie widokowe). Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: czarny Szlak Partyzantów Ziemi Olkuskiej i żółty Szlak Pustynny.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Krajobraz podlegający intensywnej przemianie na skutek naturalnej sukcesji. Utrata walorów widokowych. zarastanie przedpola ekspozycyjnego. Na horyzoncie Ryczów i Czubata Skała (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 2

Typowy widok wzdłuż drogi do Ryczowa, z kierunku zachodniego. Zasłonięte przez lasy wyróżniki krajobrazu (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 3

Przykład naturalnej sukcesji na otwarte tereny murawowe. Zatopione w lesie ostańcowe formy skalne. W oddali Straszycowe skały (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 4

Droga do Ryczowa. Widok od strony północno-zachodniej (fot. Jerzy Nita)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

